

врахуванням сучасних реалій в країні. Досягнення окресленої мети передбачає порівняння альтернативних способів опалення за критеріями як вартості покупки та монтажу, так і зручності обслуговування, додаткових функцій, ККД та споживання палива, можливості використання різноманітних джерела палива тощо.

Отже, рішення щодо використання твердопаливних котлів для опалення багатоповерхових житлових будинків є одним з актуальних напрямків в дослідженні енергетики та будівництва. Така система опалення має низку переваг та вигідно відрізняється від централізованого опалення за рахунок автономності роботи, відносної дешевизни, різноманітності видів палива.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ БУДІВНИЦТВА НА ДОВКІЛЛЯ

Юрченко О.В., к.е.н., доц.

Шелудченко А, магістрант ПЦБ

Легкий Б., магістрант ПЦБ

Сумський національний аграрний університет

Внаслідок повномасштабного військового вторгнення Росії на територію України значна територія нашої держави зазнана руйнацій. Масштаби збитків, спричинених війною, оцінюються експертами в мільйони гривень, в т.ч. збитків, нанесених навколишньому середовищу. За цих умов на тлі погіршення макроекономічних показників розвитку економіки особливо актуальними є питання еколого-економічної оцінки впливу будівельної галузі на довкілля.

Будівельна галузь в повоєнному відновленні України є однією з найголовніших галузей, а від її ефективності в багато чому залежатиме результативність функціонування інших галузей національної економіки, в т.ч. у контексті забруднення та використання природних ресурсів. Збереження природних ресурсів є основною метою підходу зеленого будівництва. Природний ресурс – це сировина, властивості якого використовуються людьми або іншими видами для задоволення потреб. Тому потрібно удосконалювати та застосовувати в будівельній галузі матеріали які не будуть наносити шкоди нашому довкіллю.

Отже, перспективним є дослідження і розвиток теоретичних положень та науково-методичних засад оцінки й прогнозування еколого-економічних збитків від негативного впливу будівельної галузі на довкілля.

Зміст дослідження полягає в розробленні рекомендацій щодо підвищення рівня екологічності БМР на основі впровадження еколого-орієнтованих управлінських рішень. Теоретичні й методичні положення дослідження впроваджено в діяльність Департаменту інфраструктури міста Сумської міської ради для формування переліку пріоритетних природозахисних заходів у будівництві при розробці «Комплексної програми охорони навколишнього середовища м. Суми».

Методичною основою дослідження стали положення економічної теорії, економіки природокористування та охорони навколишнього середовища, сучасні концепції сталого розвитку, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних учених з питань оцінки еколого-економічних збитків.

Оригінальним результатом дослідження став обґрунтований науково-методичний підхід до визначення величини екологічного податку будівельних підприємств. Такий підхід передбачає зміну бази оподаткування шляхом переходу від обсягів викидів до об'ємів виконаних БМР, що дозволяє підвищити рівень обґрунтованості екологічного оподаткування в будівельній галузі.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУЫ

*Рахимбаев А.Б., э.ғ.к., профессор,
Калгулова Р.Ж., э.ғ.к., профессор,
Карипова М.Р., э.ғ.м., аға оқытушы*

Казахский автомобильно-дорожный институт имени Л.Б.Гончарова

Дамыған елдердің бәсекеге қабілетті және әртараптандырылған экономика кұрудағы табысты тәжірибесі шағын және орта бизнестің (ШОБ) осы процестің негізгі элементтерінің бірі екендігінің айқын дәлелі болып табылады. ШОБ секторының жай-күйі мен даму деңгейі жұмыссыздық, кедейлік, бәсекелестіктің жеткіліксіздігі, материалдық және материалдық емес ресурстарды тиімсіз пайдалану, ішкі жиынтық сұраныстың импортқа тәуелділігі және т. б. сияқты бірқатар мәселелерді шешуге ықпал ете отырып, елдің тұрақты экономикалық өсуінде маңызды рөл атқарады. Нәтижесінде көптеген елдерде ШОБ-ты дамыту мәселелері неғұрлым маңызды санатқа жатады және ең жоғары мемлекеттік деңгейде қаралады. Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлік жаппай құбылысқа айналды және салыстырмалы түрде күшті болды. Соңғы төрт жылда тіркелген шағын кәсіпкерлік субъектілерінің саны 2019 жылмен салыстырғанда 35% - дан астамға артып, 1 174 464 млн бірлікке жетті, бұл елдегі барлық кәсіпкерлік субъектілерінің жалпы санының 94% -. құрайды. [1,с.155].

Жалпы аймақтық өнімдегі шағын және орта бизнестің жалпы қосылған құнының үлесі де өсті (1 кесте).

Дүниежүзілік банк жыл сайын сауалнама жүргізеді (Doing Business Report), оның барысында 10 көрсеткіш негізінде 183 елде бизнесті жүргізудің жеңілдігі бағаланады. Көрсеткіштерге мыналар кірді: бизнесті құрудың қиындығы, құрылысқа рұқсат алу, электр қуатына қосылу, мүлікті тіркеу, салық салу және т. б.